

PĚSTOUNOVI | vydává RKC Chaloupka | občasník | podzim 2024 | ZDARMA

Připadáme si jako záchranáři, říká pěstounka

Ostrava bojuje s předčasnými odchody ze vzdělávání

Co by si měl přečíst každý náhradní rodič

Editorial

Nedávno jsem s kamarádkami strávila víkend na přechodu hor s batohem na zádech. Bylo fascinující sledovat, jak se i v dospělosti, jako matky a zralé ženy, často vracíme do dětství, jak moc nás zformovalo těch pár let života, kdy jsme byly dětmi. Přivedlo mě to k zamyšlení nad důležitostí času pro pěstounské děti, které prožívají své vlastní výjimečné a často náročné životní příběhy.

Pro pěstounské děti je čas zásadní, protože představuje prostor pro uzdravení. Mnohé z nich prošly traumatickými zkušenostmi a ztrátou stabilního domova. V takových situacích je důležité, aby měly dostatek času na přizpůsobení se novému prostředí a na vybudování důvěry v nové pěstouny. Tento proces nemůže být uspěchaný; potřebují, aby se jejich nový domov stal místem, kde se mohou cítit bezpečně.

Investovat čas do vzájemných vztahů je nejen pro pěstounské děti klíčové. Když pěstouni tráví čas s dětmi, ať už při hrách, výletech nebo běžných rodinných aktivitách, posilují tím emocionální vazby. Děti se učí, že láska a podpora jsou dostupné, což je důležité pro rozvoj jejich sebevědomí a pocitu vlastní hodnoty.

Těch pár let v dětství je tedy zásadních pro naši budoucnost. Vytváříme si základní kameny naší identity, emocionálního zdraví, sociálních dovedností, touhy po učení a životních hodnot. Důležitost pozitivních zážitků a podpory během dětství nelze podceňovat – formují nás do osobností, jakými se staneme v dospělosti. Je nezbytné investovat do kvalitního dětství, abychom podpořili zdravý rozvoj budoucích generací.

Přeju vám všem dost času na to, pečovat o své vztahy.

Barbora Brusová

Chtěli byste se stát pěstouny?

Zajímají vás osobní zkušenosti s přípravou na pěstounství a s převzetím dítěte? Víte, proč jsou děti v pěstounské péči úplně jiné než ostatní a jak to, že trauma nevyléčí ani čas?

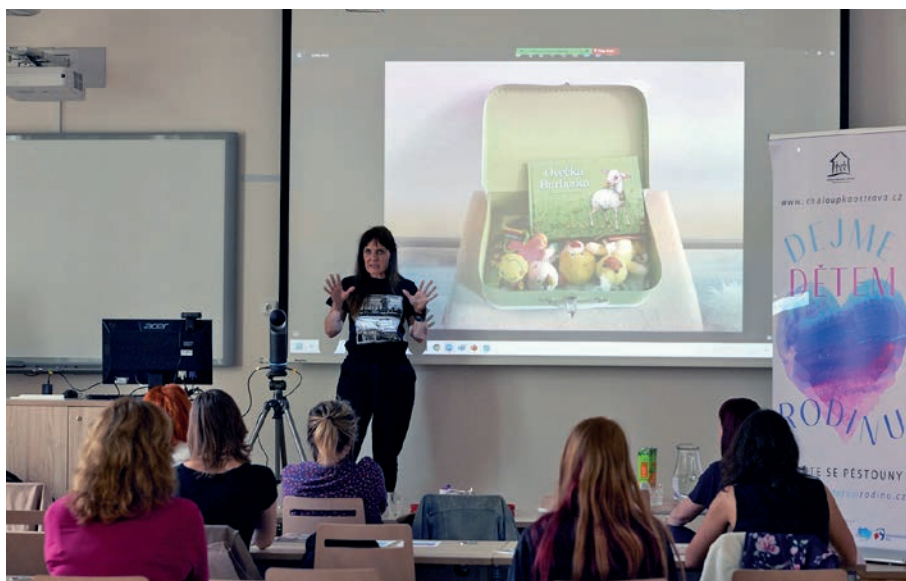

Foto: RKC Chaloupka

O tom všem byla řeč na přednášce Pěstounství: děti a inspirace pro všechny, kterou pro studenty i širokou veřejnost uspořádalo na půdě Ostravské univerzity Rodinné a komunitní centrum Chaloupka. To je dlouhodobým účastníkem kampaně Dejte dětem rodinu, kterou zaštiťuje Moravskoslezský kraj. Cílem kampaně je osvěta v tématu pěstounství a hlavním mottem myšlenka, že každé dítě má právo vyrůstat v rodině.

Vedoucí OSPOD Mgr. Lenka Honusová Russová seznámila účastníky s formálními náležitostmi procesu pěstounství a uvedla zajímavé statistiky, kolik dětí je v Ostravě v pěstounské péči a kolik v ústavním zařízení. Vysvětlila také, jaký je rozdíl mezi přechodnou, dlouhodobou, zprostředkovanou a nezprostředkovanou pěstounskou péčí.

Velmi zajímavou osobní zkušenost s procesem žádosti, přípravou, seznámením se s dítětem a jeho převzetím do náhradní rodinné péče sdílela Mgr. Zuzana Rykalová Konderlová.

Mgr. Petra Feller Stanieková, klíčová sociální pracovnice a terapeutka náhradní rodinné péče RKC Chaloupka, uzavřela podnětnou akci povídáním o tom, jaká specifika mají pěstounské děti a proč je tak důležité, aby každý pěstoun měl svou doprovázející organizaci.

Celou přednášku můžete zhlédnout na tomto odkazu:

Vydalo: Rodinné a komunitní centrum Chaloupka z. s., Smetanovo náměstí 7, 702 00, Ostrava. **Redaktorky:** Lucie Fialová, Lucie Kocurová. **Jazyková korektura:** Eva Egermaierová. **Grafická úprava:** Lukáš Pracný. **Redakční rada:** Barbora Brusová, Edita Kozinová. **Kontakt:** brusova@chaloupkaostrava.cz. **Foto na obálce:** Pěstounka Ester Jiroutová. **Foto:** Daniel Socha

Vychází zdarma za podpory:

OSTRAVA!!!

Mirek Keleš s dětmi, kterým na táborech pro pěstounské děti pomáhá najít vztah k pohybu.

Foto: archiv Miroslava Keleše

Nechtěl jsem žít jako moje máma

Mirek Keleš (26) se narodil příliš mladé mamince, která se o něj nedokázala postarat, a tak spolu se sestrou skončil v kojeneckém ústavu. V pěti letech se dostal k pěstounům, ale v pubertě se s nimi nepohodl a ocitl se v diagnostickém ústavu. I tuhle zatáčku ale vybral. Dnes pracuje jako kuchař, hraje poloprofesionálně hokej, má přítelkyni, kočku a vede spokojený život. „Zachránil mě pud sebezáchovy a negativní motivace nežít jako moje biologická máma,” říká.

Pamatujete si na své dětství s biologickými rodiči?

První vzpomínky mám až z kojenečku, předtím nevím nic. Ale svůj příběh znám – narodil jsem se v Karlových Varech, mámě bylo dvacet, rok po mně přišla ještě ségra. Tátu potom zavřeli za daňové podvody, mamka se o nás v těch dvaceti letech neuměla postarat a neměla peníze, takže nás odebrala sociálka a dostali jsme se do kojeneckého ústavu v Ostravě. Prý se to tak tehdy dělalo, že se děti poslaly co nejdál, aby se zabránilo kontaktu s rodinou. Mně byly dva a něco, sestře rok.

Brzy jste se ale dostali do pěstounské péče...

V kojenečku jsme byli asi tři roky. Chodili tam různí lidé se na nás dívat, hrát si s námi, občas některý kamarád zmizel – až později mi došlo, že jsme tam byli jako v ZOO a že si nás chodili vybírat zájemci

o adopci a pěstounství. Jednoho dne přišel pár, který měl zájem o mě, nakonec si vzali i mou sestru. Měli rodinný dům, pejska, chodili jsme ho venčit nebo jsme šli třeba nakupovat, do té doby jsem znal jen ten náš děčák. Začal jsem chodit do školy, získávat sociální dovednosti, vybral jsem si kroužky, bavilo mě hodně věcí – dělal jsem karate, tancoval, hrál hokej.

To zní jako idylka...

Neshody s pěstouny začaly, když jsem se ve třinácti letech rozhodl, že se budu intenzivně věnovat hokeji. Děčka kolem mě mohla chodit ven, ale já jsem měl třikrát denně tréninky a pěstouni lpěli na tom, že ve zbytku času musím dohánět školu. Začali jsme se hádat a v šestnácti nebo sedmnácti to vyvrcholilo tím, že jsme šli za kurátorkou a ta rozhodla, že jsem nezvladatelné dítě a půjdu do diagnostického ústavu.

To musel být náraz.

Byl. V životě jsem neměl cigaretu v puse, nepil jsem alkohol, jen jsem chodil do školy a na tréninky a makal. A na jednu jsem se ocitl ve světě náctiletých, kteří fetujou nebo přepadávají lidi na ulici a ti kluci mi ukazovali, jak se šňůrkou otevírá auto. Byl jsem tam čtyři měsíce a soud nakonec rozhodl, že se vrátím zpátky do rodiny, ale já už jsem nechtěl. Našel jsem si byt a domluvili jsme se, že si z pěstounského příspěvku – ten byl tehdy sedm nebo osm tisíc – budu platit nájem a budu chodit na brigády, abych si vydělal na živobytí.

V té době jste ale ještě chodil na střední školu?

Ano. Bylo to náročné období. Vždycky jsem měl známky v pohodě, všechno jsem nějak okecal, ale v této době jsem měl hodně zameškaných hodin, proto-

že jsem dopoledne pracoval jako kurýr a roznášel jídlo. Pomáhali mi kamarádi z hokeje a taky moje paní učitelka, která mi tajně umazávala absence. Nabídla mi dokonce, že mi bude kupovat svačiny, ale to by moje ego neuneslo, že se o sebe neumím postarat sám. Hned v osmnácti mi pěstounka zrušila pěstounskou péči, takže ten rok, než jsem dokončil školu, jsem musel makat ještě víc. Když jsem všechno poplatil, zůstaly mi třeba dvě stovky na jídlo na týden.

Nikdy vás nenapadlo to, co by možná napadlo kluky z diagnostáku – vzít šňůrku a vykrást auto? Nebo si peníze půjčit?

To vůbec. Díky tomu, že jsem vyrůstal v rodině, kde se dodržovaly zásady jako nekrást nebo nelhat, jsem takhle vůbec neuvažoval. V té době jsem asi ani nevěděl, že se dají peníze půjčit a doteď to nemám tak nastavené.

Uplynulo šest let, jak žijete dnes?

Hraju hokej za HC Orlová, to je třetí liga. Není to úplně tak, jak jsem si představoval v osmnácti, v devatenácti – že budu hrát za Třinec a brát 300 tisíc měsíčně nebo že budu v reprezentaci – ale nějaký plat mám. Večer máme tréninky, o víkendu zápasy, jinak chodím do práce – vařím v IKEA. Asi rok spolupracuju s neziskovou organizací Rodinné a komunitní centrum Chaloupka, jezdím na víkendové vzdělávací pobyty pro pěstouny a snažím se pěstounské děti vést k pohybu. To mi přijde důležité, školní tělocvik nestačí, děti už v dnešní době neudělají ani kotoul. Dvě sezony jsem hrál hokej ve Finsku a ve Švédsku, tam chodí celé rodiny sportovat a i stát si uvědomuje, že ušetří, když budou lidi sportovat, protože nebudou tak často nemocní, nebudou obézní, a je to blahodárné i pro psychiku. Týmový sport navíc učí dítě komunikovat, spolupracovat, přijmout prohru.

Jaké teď máte vztahy se svými pěstouny?

Občas zajdu na oběd nebo na návštěvu, ale necítím se tam jako doma. Pěstouny beru jako lidi, se kterými jsem strávil dětství a kteří mě vychovali, ale když mám nějaké starosti, zavolám jiným lidem.

Přesto vás asi hodně ovlivnili. Jste jim za něco vděční?

Asi nejvíc za to, že jsem si díky nim uvědomil, že nechci vychovávat svoje děti tím způsobem, jakým oni vychovávali nás. Taková ta mocenská výchova a zdůrazňování toho, že jim máme být vděční, že nás vzali z děčáku. S vlastními dětmi bych chtěl vše řešit formou komunikace a vysvětlování a ne řvaním a fyzickými tresty. Z lidí, co jsme spolu jezdili na tábory pro pěstounské děti, mělo špatnou zkušenost s pěstouny třeba padesát procent lidí. To se teď ale snad zlepšuje, víc se dbá na přípravu pěstounů. Ti moji pěst-

touni asi převzali od svých rodičů, že výprask je běžnou součástí výchovy.

Zlobil jste hodně?

Byl jsem pravý kluk – kopali jsme si s míčem v obýváku, rozbili jsme okno, čmárali jsme na skříně voskovkami. Takové klasické klučičí zlobení.

Takže ty fyzické tresty ani nefungovaly?

Asi ne. Spíš mě to nutilo třeba lhát, zapírat... Myslím, že jsem byl vnímavé děcko, že by na mě líp fungovalo vysvětlování nebo uplatňování přirozených důsledků.

Premýšlíte někdy o tom, co by s vámi bylo, kdybyste zůstal u biologické mámy v Karlových Varech nebo v dětském domově?

Kdybych zůstal u mámy, tak vím, že bych nebyl intelektuálně ani jinak takový člověk, jaký jsem. Někdy ve třinácti letech jsem u ní byl na prázdninách a to prostředí ani styl života, kdy si třeba půjčují peníze, aby mohli fungovat, se mi vůbec nelíbil. Zavolal jsem tehdy pěstounce, že se chci vrátit do Ostravy a od té doby si s mámou i mladšími sourozenci maximálně tak napíšu na Vánoce nebo narozeniny.

Kdybych zůstal v děčáku, nehrál bych hokej. A scházela by mi určitě i další spousta dovedností – třeba výlet nebo jízdu vlakem jsem tam zažil jen díky tomu, že si mě jedna teta z děčáku brala domů na víkendy. Větší děti tam pak asi získají větší rozhled, ale rodinu a vztahy je to nenaučí.

Vy plánujete rodinu?

Určitě. Chtěl bych dvě nebo tři děti, podle toho kolik jich zvládnou zaopatřit, aby nikdo nestrádal. Kdybych měl kluka, vedl bych ho asi taky k hokeji nebo k jakémukoli sportu, to nechám na něm, ale chtěl bych být ještě fyzicky aktivní, abych se mu mohl věnovat. Ve čtyřiceti, padesáti už to musí být náročné přijít z práce a jít ještě s děckem na kolo. Mám přítelkyni, ale musíme ještě sladit názory na výchovu a vů-

bec na svět. Je těžké najít někoho, s kým si člověk úplně rozumí, všichni máme z dětství nějaká traumata.

Máte ještě nějaký životní sen?

Chtěl bych si dodělat trenérský kurz a trénovat přípravku, to jsou děcka od 4 do 6 let, aby si zamilovaly sport a zůstaly u něho. Mají to teď těžké se všemi těmi tablety, Tik Toky, sociálními sítěmi. Trénováním by se dalo i žít, což by mě bavilo víc než kuchařina. V práci denně obsloužím tři tisíce lidí a komunikace s lidmi mě někdy zmáhá. Když mám pak volno, zavřu se doma s kočkou, maximálně si dojdu nechat nabrousit brusle, čím méně kontaktů s lidmi, tím lépe.

Neměl jste zrovna hladkou životní cestu, přesto teď vedete spokojený život, jste úspěšný, dokážete předávat své zkušenosti, pracujete s dětmi... Co myslíte, že vám nejvíc pomohlo k dobrému životu?

Vnitřní síla, pud sebezáchovy, měl jsem jasno, jak chci žít a byla tam i ta negativní zkušenost, kterou jsem si přetvořil v motivaci – nežít jako biologická máma. Za hodně vděčím také hokeji – díky tomu, že jsem byl vždycky ve své kategorii nejlepší, jsem byl lídr a musel jsem se naučit komunikovat s trenéry za celou kabinu. To mám i teď v práci, že jsem takový hlas kuchařů, když se něco děje. Umím zajít za vedením a nebojím se říct názor. Hokej mi dal i vytrvalost, odhodlanost. I když jsem byl na všechno sám, všechno jsem zvládl.

Foto: archiv Miroslava Keleše

Příprava je důležitá. Makat na sobě ale pěstouni musí celý život

Od rozhodnutí stát se pěstounem až po přijetí dítěte do péče obvykle uběhne nejméně několik měsíců. Během té doby se žadatelé o pěstounství musejí povinně vzdělávat, projít takzvanou přípravou. Jak takové vzdělávání probíhá a co je jeho cílem, vysvětlují Renata Skarková a Martina Plačková.

Proč je nutné projít přípravou na pěstounství?

RS: Náhradní rodičovství není klasické rodičovství. Setkáváte se s jinými problémy než běžný rodič. Zatímco dítě v běžné funkční rodině je chtěné a milované, dítě přicházející do náhradní rodinné péče si s sebou nese traumata spojená s nedostatečnou nebo nevyhovující péčí biologické rodiny. Pěstounští rodiče musejí počítat s tím, že jde o péči dočasnou, že budou muset umožňovat i kontakty s biologickou rodinou a k biologické rodině přistupovat s respektem. Jde vlastně o formu sdíleného rodičovství. Na to všechno musíme zájemce připravit.

MP: Spousta žadatelů má pocit, že je to hodně zdlouhavý proces. Jenže bez ohledu na to, jestli nějakou rodičovskou zkušenost máte nebo ne, tak se během trvání kurzu otevřou témata, o kterých běžný rodič mnohdy nemá vůbec ponětí. Témata jako vztahová vazba, práce s identitou dítěte, pojmání biologické rodiny nebo spolupráce s odborníky. Všechna tato témata se v přípravě otvírají jen okrajově. Jde spíše o to, aby žadatelé věděli, že taková témata jsou v náhradní rodinné péči důležitá a sami si vědomosti dále prohlubovali.

Co ještě se v přípravě budoucí pěstoun naučí?

MP: Pěstouni přijímají do péče děti, které jsou již zraněné. Můžeme je přirovnat k diamantům, které mají v sobě prasklinky, ty naší péčí nikdy úplně nezmyjí, ale můžeme je aspoň uhladit. Pak má pěstoun možnost vidět na drobnostech každodenního života, jak dítě pomalu rozkvétá. Od přijatých dětí nelze očekávat velké skoky a pokroky, a proto by se pěstouni měli naučit radovat opravdu z maličkostí. To je jedna z věcí, kterou pochopí právě v přípravě, kdy by si měli také uvědomit, že je potřeba se po celou dobu výkonu pěstounské péče vzdělávat a pracovat hlavně sami na sobě. A následné vzdělávání samozřejmě přizpůsobit dítěti, které doma pěstoun má a vybírat si

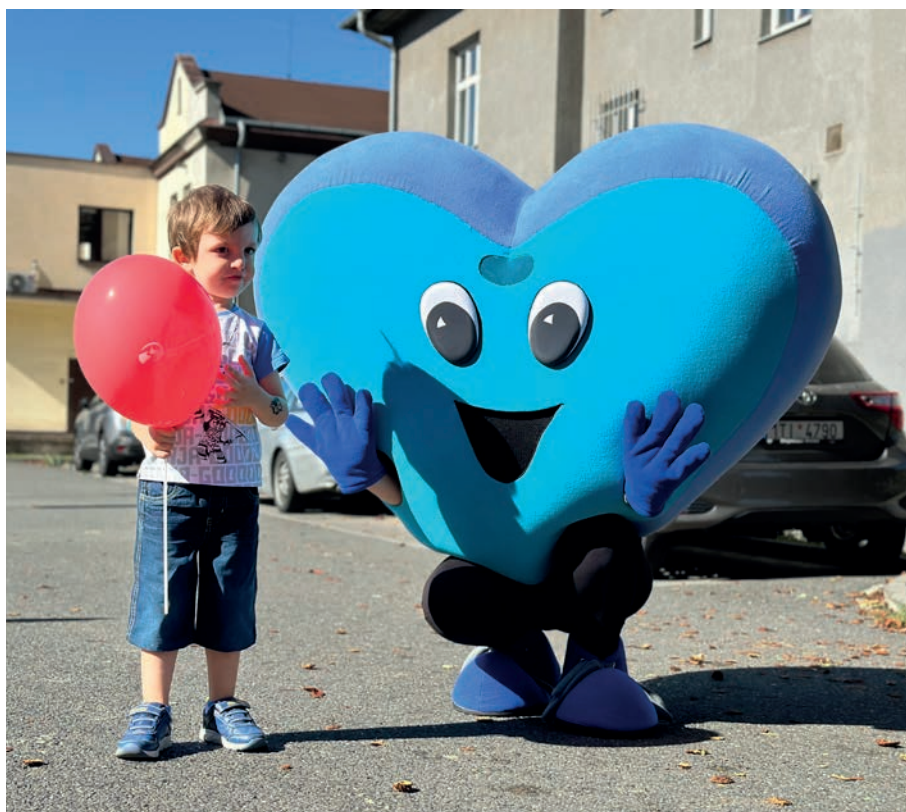

Foto: KÚ MSK – Dejme dětem rodinu

témata, která jsou pro jeho rodinu aktuální. I samy děti potřebují čas na to, aby se s novou rodinou postupně sžily, a ten se nedá počítat na měsíce, ale spíše na roky. Teprve pak si děti začnou přepisovat vzorce chování z původní rodiny těmi novými. Proto je důležité, aby pěstouni nekladli na děti příliš vysoké nároky a dali jim dostatečný čas, který je pro každé dítě individuální. S dětmi v pěstounské péči to občas bývá jako na horské dráze, někdy jste nahore a jindy zase dole. Pozitivní je, že ty pády jsou čím dál menší.

Liší se v něčem příprava klasických dlouhodobých pěstounů od těch na přechodnou dobu?

RS: Příprava pěstounů na přechodnou dobu trvá 72 hodin, u pěstounů dlouhodobých je to 48 hodin. Základní část pří-

pravy je pro všechny stejná. Nadstavbová část přípravy u přechodných pěstounů je zaměřená více prakticky. Když přijmu dítě, co musím udělat, kdo mi s tím pomůže? Řeší se, co je třeba udělat během pobytu dítěte v rodině a jak bude vypadat jeho odchod, protože dítě v rodině přechodného pěstouna zůstává jen na nezbytně nutnou dobu - maximálně jeden rok. Je tu i téma komunikace s těmi, kdo se o dítě budou starat následně.

Jak je ta příprava organizována? Odehrává se po večerech nebo o víkendech?

RS: Je to různé, ale většina povinné přípravy probíhá jednou týdně čtyři hodiny ve větší skupině žadatelů. Konkrétně já jsem lektor přípravy PRIDE a v tomto systému přípravy jde o devět čtyřhodinových setkání, kdy žadatelé po

Foto: KÚ MSK – Dejme dětem rodinu

každém setkání ještě dostávají „domácí úkoly“, které se zaměřují na jejich životní zkušenosti. Popisují například ztráty, které v životě zažili, a zamýšlejí se nad tím, jak to prožívali, aby si dokázali lépe představit, co prožívá dítě přicházející do náhradní rodinné péče. V rámci přípravy proběhnou také tři návštěvy lektorů v domácnosti žadatelů. Během nich je možné si promluvit ve větším klidu a soukromí o věcech, které třeba zájemci nechtějí probírat ve skupině. Jedním z pravidel skupiny je i pravidlo STOP, které mohou zájemci během přípravy použít, když na danou otázku nebo téma nechtějí odpovídat ve skupině. V tom případě s nimi lektoři dané téma proberou doma v soukromí. Domácí návštěvy slouží také k tomu, abychom se seznámili třeba i s dalšími členy rodiny jako je babička nebo dospělé děti žijící v domácnosti. Ti také potřebují mít možnost ptát se lektorů na věci, které je zajímají. Na závěr přípravy žadatelé obdrží zprávu, v níž společně s lektory posoudí, zda je pro ně náhradní rodičovství tou správnou životní cestou. Zpráva pak rovněž putuje na krajský úřad, a ten po prostudování celé dokumentace vystaví žadatelům rozhodnutí o zařazení do evidence osob vhodných stát se pěstouny nebo osvojiteli.

Takže člověk musí odhalit před ostatními poměrně velkou část soukromí?

MP: Nepochybně. A proto existují pravidla skupiny, například, že se odtamtud nic nevynáší ven. Je ale pravdou, že když se stanete pěstouny, tak musíte být připravení ten svůj příběh sdílet s různými odborníky, kteří k vám do rodiny přijdou. Ať už jsou to pracovníci provázející organizace, sociální pracovníci, terapeuti...

Pro introvertněji naladěné lidi to nebývá snadné a záleží na lektorech, jak skupinu dokážou stmelit a vytvořit v ní bezpečné prostředí. Ale z mých zkušeností v 99 procentech zafunguje skupinová dynamika. Skupina začne nějakým způsobem fungovat, lidé si po čase začnou věřit a dokážou ostatním leccos o sobě sdílet.

RS: My jim hned na začátku přípravy říkáme, aby se co nejvíce otevřeli. Čím více se totiž otevřou tady ve skupině, tím víc si ty zážitkové techniky prožijí, a tím větší přínos to pro ně bude mít.

Stane se, že někdo během přípravy odpadne?

RS: Samozřejmě, že se to stává. Přijdou i lidé, kteří nevědí o náhradním rodičovství vůbec nic, jen se živelně rozhodli. Nebo i mají něco načteno, ale až během přípravy zjistí, že tato cesta není pro ně. Někteří to vzdají, když slyší, že jim do výchovy bude ještě někdo mluvit, že nebudou moct všechno rozhodovat sami, nemají dostatečnou podporu širší rodiny, neadekvátně reagují pod zvýšenou zátěží či nejsou schopni zvládat náročné situace.

Při druhé návštěvě v domácnosti, která probíhá po šestém setkání, se žadatelů ptáme i na sebereflexi; na to, kde se vidí za pět let, jestli budou schopní a ochotní naplňovat dětem jejich potřeby. Někdo jde do pěstounství s tím, že nemůže mít děti, ale během celého procesu mu dojde, že by pro něj bylo lepší osvojení. Někdy žadatelé o pěstounství na přechodnou dobu zjistí, že se nedokáží dítěte tak snadno vzdát, že to nejtěžší je vlastně čekat až nakonec, a tak raději přejdou na pěstounství dlouhodobé. Příprava je prostě čas na rozmyšlenou. Proto se i doporučuje, aby

přípravy pokrývaly alespoň tříměsíční období, aby ten čas na rozmyšlení a zpracování všech nových prožitků a poznatků tam opravdu byl.

MP: Pro mě je to velký krok v životě a odvaha, takže chci ocenit i ty lidi, kteří si nakonec řeknou, že do pěstounství nejdu.

Co by si měl žadatel z úspěšné přípravy odnést?

RS: Jde o to, aby se na zážitkových technikách dozvěděl co nejvíc o sobě, aby téma pěstounství a náhradního rodičovství pochopil a v případě potřeby si dokázal říct včas o pomoc. Nevíte, jestli dostanete roční dítě, které nedostávalo najíst, nebo zneužívaného dvouletáka. Chceme, aby se lidé dokázali někam posouvat, něco nového se učit, odhadnout, co dokážou zvládnout sami, a k čemu už potřebují pomoc odborníků.

MP: Hlavně se musí naučit otevřeně sdílet svoje pocity a potřeby, protože předstírání, jak je všechno v pořádku, je cesta do pekel. Náhradní rodič by měl vědět, že má k dispozici psychologa, k čemu je terapie, co je terapeutické rodičovství, kam se obrátit, když něco skřípe. A další zásadní věc je nebrat si věci osobně, to vás pěstounství naučí zaručeně. Měli bychom být profesionálové a měli bychom být schopní se na dítě dívat tak, že se nás nesnaží vyprovokovat. Máme ho prostě mít rádi tady a teď, bez připomínání minulosti a bez obav z budoucnosti. Nechme je žít v naší rodině, aby je vztah s námi mohl léčit. Nemusíme dělat velké věci, jezdit pořád na nějaké akce. Stačí si vzít karty nebo hru a zahrát si, číst pohádky, jezdit na kole, dělat běžné věci, ze kterých se mohou radovat. Ale hlavně je učit mít sám sebe rád a vážit si sám sebe, to je totiž to, co tyto děti neumí.

To zní jako že pěstoun musí být tak trpělivý, až je skoro svatý.

MP: Trpělivosti mě naučilo právě pěstounství. Dřív jsem byla netrpělivá, velmi temperamentní člověk, který byl zaměřený na výkon a záleželo mu na tom, co si o něm lidé myslí. Po přijetí našich dětí mě právě ony naučily trpělivosti a nadhledu. A hlavně mě naučily, že pokud ony po tom všem, co zažily, mají pořád chuť se smát a objevovat nové věci, nemá vůbec cenu řešit drobnosti, mezi které patří třeba známky ve škole. Pěstouni jsou pod neustálým dohledem, ať už státu nebo okolí, a proto asi pořád neřešíme, co si o nás kdo myslí – a to přináší neuvěřitelnou úlevu.

Když spolu rodiny absolvují přípravu, doporučujete je v tom, aby zůstávaly v kontaktu?

RS: Ano a někdy se dokonce stane, že si rodiny tak sednou, že spolu třeba jezdí na dovolené a pravidelně se vídají. Zaží-

vají totiž podobné věci a zároveň jejich zážitky a problémy jsou jiné než u běžné populace. Trauma se u dětí může projevit v různých časových odstupech, například v těžkém nástupu do školky nebo školy, a je velmi úlevné, když to máte s kým sdílet a on vám rozumí.

Předpokládám ale, že vzdělávání tím úvodním kurzem nekončí?

RS: Pokud pěstouni dostanou svěřené dítě, mají povinnost každoročně absolvovat 24 hodin dalšího vzdělávání a je na nich, jestli využijí svou doprovázející organizaci nebo se obrátí někam jinam, pokud má jim svěřené dítě nějaké speciální potřeby.

Renata Skarková je pěstounka, lektorka příprav PRIDE, provázející v projektu „Profesionalizace systému péče o ohrožené děti v MSK“, který realizuje Krajský úřad Moravskoslezského kraje v letech 2022 – 2025 a jehož součástí je i kampaň Dejme dětem rodinu.

Martina Plačková je pěstounka a provázející ve stejném projektu.

Odpovědi na další otázky k procesu přijetí dítěte do rodiny najdete na dejmedetemrodinu.msk.cz

Informace k NRP:
www.dejmedetemrodinu.cz

Typy náhradní rodinné péče

Osvojení - osvojením se rozumí přijetí cizí osoby za vlastní. Mezi osvojitelem a osvojencem vznikne příbuzenský vztah jako mezi biologickými rodiči a dětmi. Dříve než bude rozhodnuto o osvojení, musí být osvojované dítě v péči osvojitele na jeho náklad nejméně 6 měsíců. Osvojení je vnímáno jako jedna z forem rodičovství. Usiluje o vytvoření opravdového, stabilního a harmonického domova pro osvojené dítě.

Pěstounská péče - pěstoun při výchově dítěte vykonává přiměřeně povinnosti a práva rodičů. Je povinen a oprávněn rozhodovat jen o běžných záležitostech dítěte. Má povinnost udržovat sounáležitost dítěte s jeho rodiči, dalšími příbuznými a osobami dítěti blízkými. Rodičům zůstává rodičovská odpovědnost a vyživovací povinnost k dítěti. Pěstoun je povinen uzavřít dohodu o výkonu pěstounské péče. Na základě této dohody získá podporu a pomoc při péči o svěřené dítě.

Poručenství - v případě, že žádný z rodičů nemůže plně vykonávat svou rodičovskou odpovědnost, je dítěti soudem jmenován poručník. Tato situace může nastat, pokud rodiče zemřeli, byli prohlášeni za mrtvé, byli zbaveni rodičovské odpovědnosti nebo jim byl její výkon pozastaven, případně byli omezeni ve svéprávnosti nebo pokud rodiče nejsou známi, např. u dětí, které byly odloženy v babyboxu. Je-li poručníkem dítěte osoba, která o dítě osobně pečuje, náleží jí hmotné zabezpečení jako pěstounovi.

Pěstounská péče zprostředkovaná

Pokud si zájemce o přijetí dítěte podá žádost o zařazení do evidence osob vhodných stát se pěstounem u orgánu sociálně-právní ochrany dětí příslušné obce s rozšířenou působností, jedná se pěstounskou péči zprostředkovanou.

Pěstounská péče nezprostředkovaná

O nezprostředkovanou pěstounskou péči jde tehdy, pokud si lidé sami podají návrh k soudu na svěřené dítě do pěstounské péče, které znají, např. příbuzní dítěte nebo osoby blízké dítěti (např. sousedka, kamarádi rodičů nebo rodiče kamarádů dítěte). Tito lidé neprocházejí procesem zprostředkování, jejich schopnost zajistit péči o dítě posoudí soud. Tato péče má přednost před státem zprostředkovanou pěstounskou péčí, cílem je zachovat nejbližší vazby a známé prostředí dítěte.

Pěstounská péče na přechodnou dobu

Tito pěstouni přijímají dítě do péče v situaci, kdy rodiče nemohou z vážných důvodů řádně zajistit péči o své dítě. Tato péče dle zákona může trvat maximálně 1 rok. Tuto dobu může rodič využít k vytvoření si vhodných podmínek k převzetí dítěte zpět do své péče. Nebo se dítě v této formě péče nachází po dobu, kdy matka může dát souhlas k osvojení, nebo po dobu po kterou může rodič souhlas k osvojení odvolat nebo na dobu do nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tom, že souhlasu rodičů k osvojení není třeba. Pokud rodič nemůže převzít dítě zpět do péče, jsou děti zpravidla svěřeny do osvojení nebo do dlouhodobé pěstounské péče.

Pěstounem se může stát i jednotlivec, měl by ale kolem sebe mít podpůrnou síť

Náhradní rodinná péče je cennou službou pro děti, které nemohou z různých důvodů vyrůstat ve své biologické rodině. Samožadatelé neboli jednotlivci, kteří se rozhodnou přijmout dítě do náhradní péče bez partnera, hrají v tomto systému nemalou roli. Jedním z nich je i Zdeňka Kučná. Celý pracovní život pomáhá ohroženým dětem a devět let sama vychovává pěstounského syna.

Zdeňka Kučná je rozvedená a má už dospělou dceru. Před devíti lety přijala do pěstounské péče tehdy čtyřletého Davida. „Několik let předtím jsme ještě s manželem měli tři roky v příbuzenské

pěstounské péči syna mé sestřenice,“ vzpomíná Zdeňka. „A už tehdy ve mně uzrálo přesvědčení, že pěstounská péče dává smysl a já se jí chci do budoucna věnovat.“ Žádost podávala a přípravou pro-

cházela už jako samožadatelka. „I proto jsem čekala, až dcera bude víceméně samostatná, aby ji příchod nového dítěte do rodiny tolik nezasáhl a zároveň aby už pro mě byla trochu partákem a po-

mocníkem, což se i podařilo," vysvětluje Zdeňka Kučná.

Pěstounství je možnou cestou i pro lidi, kteří nežijí v páru. Pečovat o děti mohou i svobodní, rozvedení nebo vdovy a vdovci. Největší devízou samožadatelů je jejich odvaha a ochota pomoci dítěti, které nemůže vyrůstat ve své rodině. A proč je pěstounství pro děti tak důležité? Co mohou nalézt i v rodině samožadatelů? Jenom pár příkladů:

- 1. Láska a stabilita:** Samožadatelé poskytují dětem lásku, stabilitu a pevný základ. Jejich rozhodnutí přijmout dítě do své rodiny je obrovským krokem pro obě strany.
- 2. Psychický a fyzický vývoj:** Děti v náhradní rodinné péči mají možnost vyrůstat v přirozeném rodinném prostředí, což má pozitivní vliv na jejich zdravý vývoj. Pro některé děti je žádoucí úzký kontakt pouze s jednou pečující osobou.
- 3. Změna života:** Samožadatelé mění životy dětí tím, že jim dávají naději na rodinu a domov.
- 4. Překonání výzev:** Samožadatelé se často potýkají s výzvami jako jsou finanční a časové omezení. Jejich schopnost překonat překážky a stát se dítěti oporou je obdivuhodný úspěch a může sloužit jako vzor ostatním.
- 5. Společenský přínos:** Samožadatelé přispívají k rozmanitosti rodinných struktur a ukazují, že láska a péče jsou nejdůležitější. Tímto způsobem obohacují celou společnost.

Je ale potřeba si uvědomit a dobře zvážit, zda má samožadatel nebo samožadatelka kolem sebe dostatečnou podpůrnou síť. Ačkoliv o dítě žádá jen jeden

Zdeňka Kučná s dospělou dcerou a synem, kterého má v pěstounské péči.

Foto: archiv Zdeňky Kučné

člověk, nemůže ho zcela osaměle i vychovávat. „Když porovnám situaci před lety, kdy jsme se s bývalým manželem starali o chlapce z příbuzenstva, se svou situací současnou, tak musím říct, že v něčem to tehdy bylo jednodušší. Už jen proto, že když přijde nějaká těžší chvíle, máte se o koho opřít,“ míní Zdeňka Kučná. Například při jednání ve škole, kdy je na jedné straně pěstoun sám a proti němu často 3 - 5 pedagogických pracovníků, je fajn mít někoho vedle sebe. „Na druhou stranu ale ve chvíli, kdy jste jediný náhradní rodič, nemusíte řešit, jestli se ve výchově shodnete. Navíc terapeutické rodičovství je od biologického velmi odlišné, a ne vždy ho přijímají a jsou schopni aplikovat oba pěstouni. Děti v pěstounské péči mnohdy zažily v původní rodině šílené věci a je potřeba

chápat, že si vyvinuly obranné mechanismy pro své přežití, a ty nyní používají i vůči nám.“

Každý samožadatel, včetně Zdeňky Kučné, kolem sebe potřebuje lidi, kteří ho podpoří. Můžou to být třeba zkušenější pěstouni, kteří už do života nějaké děti vypravili, noví přátelé, které si najde během přípravy na pěstounství a samozřejmě širší rodina. „Když si někdy už nevím rady a nezbyvají mi síly, volám kamarádkám – zkušeným dlouhodobým pěstounkám. Ony mi rozumějí, mají pro mě pochopení i radu, a přitom mě nesoudí,“ říká pěstounská máma třináctiletého Davida. Stejně tak je pro pěstouna, když je s dítětem sám, důležitá i dobrá volba doprovázející organizace. Ta může zprostředkovat kontakty s lékaři, terapeuty a dalšími specialisty a být obdobnou oporou.

Pěstoun musí být především zralá osobnost

Počet žadatelů o osvojení nebo pěstounskou péči v Ostravě v posledních letech klesá. Počet dětí, které náhradní rodinu potřebují, naopak stoupá. Přinášíme proto rozhovor s vedoucí OSPOD Magistrátu města Ostravy Mgr. Lenkou Honusovou Russovou, která objasní vše, co by mohlo zájemce o osvojení nebo pěstounství zajímat. „Dítě potřebuje milující náruč člověka, který je má rád, stará se o ně, sdílí s ním radost, ale i starosti. Každé dítě by mělo mít možnost vyrůstat v rodině, profitovat z toho bude celá společnost,“ říká.

Jaké jsou podmínky pro to, stát se pěstounem?

Tou nejdůležitější podmínkou je, aby to byla zralá osobnost. Každý by měl zvážit, zda je schopen s dítětem sdílet jeho život po mnoho let. Přijímat dítě takové, jaké

je, s jeho historií, minulostí a traumaty. Je také důležité přijmout existenci biologického rodiče, případně dalších příbuzných, k nimž má dítě citové pouto. V neposlední řadě je důležitá také „týmovost“, tj. vstřícnost ke spolupráci s OSPOD, do-

provázející organizací a odborníky (terapeuty, psychology).

Pro jaké děti se náhradní rodiče hledají?

Magistrát města Ostravy hledá rodiny, které nabídnou pomoc nejen malým

dětem, ale také dětem školního věku, sourozeneckým skupinám, dětem jiného etnika nebo dětem s handicapem. Jedná se o rodiny, které péči o dítě zajistí dlouhodobě až do zletilosti, resp. sociálního osamostatnění dítěte. Dále rodiny, které jsou ochotné pomáhat dětem v krizi – pěstouny na přechodnou dobu. Hledáme lidi, kteří jsou ochotni učit se nové věci a přizpůsobit se potřebám dětí.

Je péče o děti v náhradní rodinné péči něčím specifická?

Určitě. Tyto děti mají za sebou nějakou minulost, u které náhradní rodiče být nemohli. Jde o děti s traumatickými zkušenostmi a na základě prožitého se nějak projevují. Zpravidla nefunguje, když pěstouni nebo náhradní rodiče používají stejné výchovné metody jako u svých biologických dětí. Dítě potřebuje terapeutickou a odbornou pomoc, kterou rodině pomůže zajistit doprovázející organizace pěstouna a orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Kam se zájemce o náhradní rodinnou péči může obrátit?

Na oddělení sociálně-právní ochrany dětí dle místa trvalého bydliště. Tam získají informace a odpovědi na všechny své otázky.

Kdo může žádost podat a co má mít žadatel s sebou?

Podat žádost může osoba, která má trvalý pobyt na území ČR a skýtá záruky řádné péče o dítě. Na prvním setkání se prokáže dokladem totožnosti. Je vhodné si schůzku předem sjednat a vyhradit si na ni dostatečný čas. V případě, že žádost podává manželský pár či partneři, měli by přijít společně.

Jak celý proces probíhá?

Na první schůzce dostane žadatel k vyplnění žádost o zařazení do evidence osob vhodných stát se osvojiteli, pěstouny nebo pěstouny na přechodnou dobu. Do příští schůzky by si měl obstarat lékařskou zprávu, barevnou fotografii a další věci, které si upřesní se sociálním pracovníkem dle své osobní situace. V rámci procesu zprostředkování budou posuzovány sociální a ekonomické poměry žadatele. K posouzení bezúhonnosti bude žádán výpis z rejstříku trestů.

Jakmile žadatel donese vyplněnou žádost zpět na OSPOD, sociální pracovník zkontroluje poskytnuté údaje a doložené doklady. S žadatelem se dohodne na návštěvě v domácnosti. Tam se soustřeďuje na bytové podmínky a ekonomické poměry žadatele, na jeho záliby, koníčky, na členy domácnosti a jejich vzájemné vztahy, včetně vztahů v širší rodině. S žadatelem mluví o jejich motivaci, představách o přijatém dítěti, o tom, co mohou dítěti nabídnout, jak bude zajištěno jeho bezpečí apod.

Po shromáždění všech potřebných podkladů sociální pracovník zasílá kopii spisové dokumentace na Krajský úřad MSK. Krajský úřad zajistí posouzení zdravotního stavu, psychologické způsobilosti a přípravu k přijetí dítěte. Psychologický posudek pro Krajský úřad MSK zajišťuje Centrum psychologické pomoci.

Co se psychologickými testy zjišťuje?

Psycholog posuzuje charakteristiky osobnosti, psychický stav, výchovné zkušenosti a schopnosti žadatelů, stabilitu partnerského vztahu a kvalitu rodinného prostředí. Vše se hodnotí v kontextu přijetí dítěte do rodiny, jakému dítěti žadatelé dokážou pomoci.

Co se děje dál?

Uchazeči o osvojení a pěstounství musí absolvovat 48, resp. 72 hodin přípravy. Následně krajský úřad vyhodnotí všechny podklady a rozhodne o zařazení žadatele do evidence osob vhodných stát se osvojitelem nebo pěstounem. Proces zprostředkování trvá cca 10 měsíců.

Jak dlouho se v průměru čeká na dítě?

Doba „čekání na dítě“ se odvíjí od představ žadatelů o přijatém dítěti, jde zejména o věk dítěte, toleranci k jinému etniku, k počtu dětí (sourozenci, dvojčata), zdravotnímu handicapu apod. Tento čas je dobré využít k rozšíření si povědomí o náhradní rodinné péči. Je možné kontaktovat organizace pověřené k uzavírání dohod o výkonu pěstounské péče, které mohou nabídnout různé společné aktivity či sdílené programy s náhradními rodiči.

Je-li žadatel vytipován k určitému dítěti, krajský úřad jej nejprve seznámí s informacemi ze spisu dítěte. Zároveň žadatel dostane prostor k rozhodnutí, zda se chce s dítětem seznámit. Po seznámení se s dítětem má žadatel 30 dnů na rozhodnutí, zda podá k soudu návrh na svěření dítěte do své péče.

Co se stane, když žadatel odmítne dítě, které k němu krajský úřad vytypoval?

Nikdo nemusí mít obavy, že na něj bude nahlíženo jako na nespolehlivého či vybíravého, pokud odmítnutí má opodstatnění a konkrétní důvody. Je možné, že díky tomu dojde k upřesnění představ o dítěti. Žadatelé by si měli vždy položit otázku, zda vytipované dítě skutečně budou umět přijmout „takové jaké je“ a budou schopni se o něj postarat.

Může si žádost podat pouze jedinec?

Ano, osvojiteli i pěstouny se mohou stát i nesezdaní partneři či stejnopohlavní páry. Ti se dohodnou, kdo z nich bude žadatel a kdo osobou společně posuzovanou.

Na co se má náhradní rodič připravit?

Náhradní rodiče by měli být připraveni hlavně na to, že budují vztah, ten je pro

Foto: RKC Chaloupka

dítě velmi důležitý. Stabilní citové pouto k pečující osobě, být přijímáno takové, jaké je, to vše má význam pro jeho sebepojetí. Potřebuje zažít, že jej má někdo rád, aby se naučil mít rád sebe. Náhradní rodiče pomáhají dítěti vyrovnat se s prožitými traumaty, podporují a budují jeho identitu.

Jaké jsou nejčastější důvody, pro které se dítě ocitá bez péče rodičů?

Může to být citová nezralost biologického rodiče, duševní nemoc, neúnosná sociální situace, těžké zdravotní postižení dítěte, těžké onemocnění rodiče, alkoholismus a jiné závislosti, nedostatečné rodičovské kompetence. Jsou rodiče, kteří se o děti starat nechtějí – opustí dítě a udělí souhlas s jeho osvojením.

Co dětem přináší náhradní rodinná péče?

Dítě potřebuje milující náruč člověka, který jej má rád, stará se o něj, sdílí s ním radosti, ale i starosti. U osvojitelů či pěstounů zažijí děti model fungující rodiny a vztahů v ní, získají stabilní citové pouto. To má pozitivní vliv na jejich psychomotorický a psychický vývoj. Těm, které ztratily své pevné zázemí, to pomáhá nalézt jistotu, bezpečí a lásku. Stabilním zájmem a pozitivními společnými zážitky dojde k znovuvytvoření nebo posílení důvěry dítěte v dospělé, kteří jej v minulosti zklamali. Náhradní rodina rovněž přináší prostor k zažití úspěchu, rozšíření sociálního prostředí dítěte, provázení mladého dospělého až k osamostatnění se, dá se říct, že je prevencí rizikového chování v dospělosti.

Foto: Daniel Socha

Připadáme si jako záchranáři

Ester Jiroutová z Českolipska vychovala s manželem čtyři děti. Když začaly opouštět rodné hnízdo, rozhodli se Jiroutovi stát se přechodnými pěstouny. Za osm let se u nich vystřídal dvanáct dětí od miminek až po školáky. „Připadáme si jako záchranáři. Manžel nás z legrace přirovnává k Nicholasi Wintonovi, který zachránil děti před koncentračním táborem. My je zachraňujeme před ústavem,” říká.

Jaké děťátko zrovna rozšiřuje vaši rodinu?

Momentálně žádné nemáme, už asi sedm týdnů. To je zatím největší pauza, už jsem z toho nervózní, připadám si nevyužitá.

Jak vás napadlo stát se přechodnými pěstouny?

Už když jsem byla mladá, tak jsem si říkala, že pokud bych nemohla mít vlastní děti, nějaké bych si osvojila. Nakonec jsem měla čtyři a byla jsem s nimi dlouho doma. Když odrostly, vrátila jsem se do práce. Před mateřskou jsem pracovala s dětmi s mentálním postižením a po mateřské jsem nastoupila do školky. Práce s dětmi mě moc baví, ale ve školce mi vadil velký kolektiv a to, že nemůžeme ke každému přistupovat individuálně. Potom se kolem nás začalo mluvit o přechodném pěstoun-

ství, to byl rok 2014, kdy to v Česku startovalo. Začali jsme si zjišťovat informace a byl to hlavně manžel a děti, kteří mě podpořili v tom, že bych se do pěstounství měla pustit. Nejmladší dceři tehdy bylo osm nebo devět let, ale ten proces, než nás vybrali, trval skoro dva roky.

Proč jste se nestali pěstouny nastálo?

Dlouhodobé pěstounství je obrovské rozhodnutí - člověk si to nemůže rozmyslet a dítě vrátit. Nebyli jsme si jistí, jestli nám to půjde a přechodné pěstounství mi přišlo fajn v tom, že pomůžeme jednomu děťátku a kdyby se ukázalo, že to neumíme nebo nás to vyčerpává, tak můžeme skončit a nikomu tím neublížíme. Taký si myslím, že už jsem stará na to, být stálou pěstounkou - je mi padesát, kdybych si nechala miminko, bude maturovat, až mi bude sedmdesát.

Už jste naznačila, že to byl dlouhý proces, než se u vás objevilo první dítě. Jak vše probíhalo?

Nejdřív se musí jít na OSPOD, tam jsem šla na jaře 2015. První reakce paní z odboru náhradní rodinné péče byla, ať přijdu i s manželem. Zajímala ji naše motivace, ptala se, proč zrovna přechodné pěstounství, vyplňovali jsme různé dokumenty. Nějakou zprávu o nás dokonce musely sepsat školy našich dětí - jestli nejsme v nějakém ohledu problematická rodina. Dokládali jsme potvrzení od lékaře, že nikdo z nás nemá závažné onemocnění, které by nám bránilo v péči. Není to ale tak, že musí být člověk úplně zdravý, já mám třeba astma. Nesměli jsme mít žádné dluhy nebo exekuce, půjčka nevádí. Samozřejmě právní bezúhonnost - čistý výpis z rejstříku trestů. Zajímaly je bytové podmínky a to, jestli budeme mít pro

další dítě místo. Co naopak vůbec nehraje roli, je vzdělání. Ani základní vzdělání není překážkou a nijak se nepreferují třeba učitelky nebo zdravotní sestry, důležitá je spíše osobnost člověka. Může se přihlásit i nesezdaný pár nebo dokonce samostatně žijící osoby.

Co se dělo dál, když jste doložili, že tohle vše splňujete?

Paní z OSPODu k nám přišla na návštěvu, popovídala si s námi i s dětmi a podívala se, jak bydlíme. Dětem naznačovala různé těžkosti, které by mohly přijít - třeba se ptala, co by řekly na to, kdyby nám pěstounské dítě ničilo věci. Líčila nám to v těch nejhorsších barvách, aby si ověřila, že jsme připraveni na vše. Člověk si myslí, že jde pomoci státu a nakonec má pocit, že ho stát spíše odrazuje. To už se ale prý zlepšilo. Když jsme prošli prvním kolem v našem městě, šli jsme na krajský úřad a tam jsme podstoupili psychotesty. Trvaly celé dopoledne a jsou to prý testy, které dostávají vojáci v americké armádě, zkoumaly především naši odolnost. Pak jsme měli ještě jednu schůzku, kde se psycholožka doptávala ústně. Podobné testy dostaly i naše děti. Když jsme všichni prošli, přišla na řadu příprava pro pěstouny, kterou organizuje krajský úřad.

Jak probíhala?

Trvala 72 hodin, samozřejmě ne v kuse, ale po 3-6 hodinách v jednotlivých dnech, takže to celkem zabralo tři měsíce. Na povzbuzení případných zájemců chci říct, že se to hodně zrychluje - jak prověřování zájemců o pěstounství, tak jejich příprava. Celý proces, který u nás zabral rok a půl, teď prý trvá třeba jen půl roku.

A co jste se během přípravy naučili?

Absolvovali jsme různé psychologické přednášky o vývoji dětí, o emocích, ale i o legislativě. I teď máme ročně 24 hodin povinného vzdělávání. Psychologové, kteří nás připravovali, napsali doporučení na krajský úřad, ale úplně poslední slovo má kraj. Když nás schválil i ten, podepsali jsme smlouvu s doprovázející organizací, v našem případě to byla Rodina v centru. No a pak jsme čekali asi 14 dnů, než nám zazvonil telefon, že pro nás mají dítě.

Pamatujete si na ten okamžik? Jaké to bylo?

Byla jsem zrovna v práci s kupou dětí. Po tom telefonátu už jsem až do konce pracovní doby byla úplně mimo. Ta holčička ležela na novorozeneckém oddělení a čekalo se, až trošku přibere, takže jsem se ptala, jestli se na ni můžu hned jet podívat. Byla jsem domluvená s paní ředitelkou školky, že budu moci v práci okamžitě skončit. To je taky důležitá informace pro případné zájemce o pěstounství: s prvním dítětem se dá odejít

na půlroční mateřskou jako s vlastním dítětem. Hned druhý den jsem tedy místo do práce jela za holčičkou do nemocnice.

Potřeby pro miminko už jste měla připravené?

Měli jsme kočárek a pár dalších věcí. Většinu nám darovali naši kamarádi a lidé kolem nás, když se dozvěděli, že budeme pěstouny. A mohli jsme začít pečovat.

Jaký to byl pocit, když jste si holčičku přivezli domů?

Je to adrenalin nebo jak to popsat. Obrovská radost, rozechvění, člověk se hrozně těší, i když to dítě vůbec nezná. A musím říct, že všechny děti, co jsme měli, jsme si hned zamilovali. Vůbec jsem neměla pocit, že by to bylo cizí dítě. Protože v tu chvíli vím, že jsem pro něj jen já. Zvlášť ty, které jejich rodiče opustili v porodnici, ty prostě nemají nikoho. Takže vím, že já se o něj musím starat a jsem pro něj ta nejbližší osoba. Radovaly se naše děti i moji a manželovi rodiče.

Jak dlouho u vás první holčička zůstala?

Od září do června, tedy deset měsíců. Jsme takový krizový institut pro děti, které se ocitnou v nouzové situaci. Třeba když je maminka opustí v porodnici, tak tam můžou být tři čtyři dny, ale pak musí jít někam dál. Maximálně by u nás dítě mělo být rok.

Přišly těžké momenty nebo to bylo deset měsíců zalitých radostí?

Na přechodném pěstounství je úplně nejtěžší předávání dítěte. Je to taky nejčastější otázka, kterou dostávám od cizích lidí - jak ty děti dokážu předat - a ze začátku mě bolela, protože jsem měla dojem, že mi tím říkají, že jsem zlá nebo bez emocí. Já ty děti beru jako že jsou úplně moje, ten cit tam je, ale musím si pořád říkat, že jsou u nás jenom na chvíli. A říkáme to i těm dětem, hned od prvního dne, co jsou u nás. Chováme a ňuňáme je, jako by byly naše, ale pořád jim říkáme, že ve výhledu je jejich nová rodina. U starších dětí se ještě musí řešit oslovování - kdyby nám chtěly říkat mami a tati, měli bychom jim vysvětlit, že je lepší oslovovat nás jménem.

Jak probíhá předání dítěte prakticky?

S novou rodinou se vždycky seznámíme - první schůzka probíhá v sídle doprovázející organizace. A potom se intenzivně scházíme, dokud nemáme pocit, že jsme všichni připraveni. Samozřejmě s každým odchodem dítěte prožíváme obrovskou ztrátu. Když jsme předávali první holčičku, můj muž potom doma dokonce plakal. Já jsem se udržela, ale brečela jsem později, když nám přišly papíry od soudu. Mám štěstí, že jsem nikdy neodevzdávala dítě do dětského domova

a že se mnou všechny ty rodiny chtějí dál komunikovat. Jsem ráda, že občas pošlou nějakou fotku nebo se můžeme navštívit. A taky je fajn mít brzy další dítě, upnout si myšlenky na něj a radovat se, že můžu pomáhat někomu dalšímu.

Jak přechod do jiné rodiny prožívají děti?

U těch větších se stane, že se ptají „a proč nemůžu zůstat u vás“, a já jim rozumím. Sotva někde zakotví, zas mají jít jinam. Vysvětluju jim, že už na nás čeká jiné miminko, které potřebuje, abychom se o něj postarali a na ně že čeká nová rodina - a tu se snažím co nejvíc vychválit. Nejhorší bylo předávání rok a půl starého chlapečka, to je věk, kdy se nejvíc fixují. Scházeli jsme se s novou rodinou asi měsíc, než si zvykl. Jindy se to snažíme naopak zvládnout rychle - když to trvá moc dlouho, děti můžou získat dojem, že mají na výběr. Předávání by mělo být radostné, i když je náročné pro všechny strany - nová rodina čeká, my jsme z toho psychicky rozložení a na dítě se přenáší její emoce nás všech.

Jakou pauzu mezi jednotlivými dětmi obvykle máte?

Když jsem začínala, bylo 14 dní dovolené. Teď se to navýšilo na měsíc a slyšela jsem, že některé kraje dávají dokonce šest týdnů. Není to pevně stanovené a když jsem jednou měla dvojčata, požádala jsem o dvouměsíční dovolenou, protože to bylo nesmírně náročné. Dokonce můžeme jako pěstouni jít na nemocenskou, ale to se hodí jen v době, kdy zrovna nemáme dítě. Nevýhoda je, že si nemůžeme naplánovat dovolenou. Kdy odevzdáme dítě, to víme maximálně tak měsíc dopředu. Jediná šance je tedy jet na dovolenou hned, jak ho odevzdáme, ale nedá se to plánovat moc dopředu. My nejsme rodina, co by byla zvyklá jezdit každý rok do Chorvatska, stačí nám jet na výlet, takže nám to zas tolik nevadí. Pořádáme skautské tábory a ty se dají absolvovat i s dítětem, co máme zrovna u sebe.

Co vás na přechodném pěstounství nejvíc překvapilo?

Že jsme každé to dítě začali mít hned rádi, jako by bylo naše. Klidně si po něm třeba kousnu do jablka, od prvního dne. To je obrovský rozdíl třeba oproti školce, kde jsem pracovala, kde dítě pořád zůstává cizí, i když se přijde pomazlit. Dále to, jak jsou ty děti jiné než třeba naše vlastní. Myslela jsem, že psychologové přehánějí, když nás na to upozorňovali, ale je to zcela tak. Měli jsme třeba holčičku od matky závislé na pervitinu. Holčička spala a spala, museli jsme ji budít a probírat k životu, říkali jsme jí Šípková Růženka. Měla zpomalený vývoj, začala se otáčet až v osmi měsících. Taky mě překvapilo, jaký rozdíl dělá, jakou dobu stráví dítě bez mámy. Když jsme měli děcko, které bylo

Manželé Jiroutovi s dospělou dcerou a pěstounským miminkem. Foto: Ráchel Matějka

první tři týdny samo v nemocnici, trvalo potom sedm měsíců, než se usmálo. Když jsme si vzali děťátko tři dny po porodu, rozkvetlo už za měsíc. Jsou vidět i rozdíly mezi dětmi, které jejich maminky rovnou nechtěly a těmi, se kterými by maminky být chtěly, ale neuměly nebo nemohly se o ně postarat. Teď už věřím tomu, že roli hraje opravdu i prenatalní vývoj. U větších dětí jsem zase mohla pozorovat, jak jsou odlišné od našich dětí.

V čem třeba?

Naše děti mají klidné povahy a byli jsme zvyklí, že jim vše stačilo říct jednou nebo dvakrát. Těm pěstounským se musí všechno tisíckrát opakovat. Není se čemu divit: naše děti vyrůstaly v láskyplném prostředí, kdežto oni v prostředí, kde byl zmatek a na nic se nedalo spolehnout. K pěstounským dětem proto musíme přistupovat úplně jinak. Měli jsme třeba šestiletou holčičku a já jsem jí pořád říkala, aby si zuby čistila v koupelně a nepochodovala s kartáčkem po bytě. Jednou se stalo, že manžel ráno pospíchal a vyběhl s kartáčkem z koupelny. A hned to přišlo: „A proč strejda může?“ Proč nic takového nedělaly naše děti? Protože nepotřebovaly testovat hranice - bude mě teta mít ještě ráda, když budu pochodovat s kartáčkem po bytě? Nebo házet jídlo pod stůl? Nebo se třeba stalo, že jsme se s manželem bavili a jeden druhému ve spěchu odpověděl trochu úsečně. A ona hned: „Strejdo, ty tetu nemáš rád?“ Naše děti si byly jisté, že je máme rádi, i když na ně třeba zvýšíme hlas.

Takže vlastní děti jste vychovávali přísněji?

Mohli jsme si dovolit víc zatlačit, protože jsme věděli, že jim to neublíží. Mnohem rychleji se pak nastaví takové ty věci jako stolování nebo úklid. Kdybychom byli přísnější na pěstounské děti, hned by znejistěly. Musíme být velmi laskaví, ale zároveň absolutně důslední. Kdyby-

chom té holčičce dovolili běhat po bytě s kartáčkem, za chvíli by s ním běhala na zahradu anebo by si zuby úplně přestala čistit. S našimi dětmi jsme neměli nijak pevný režim - jednou šly spát v sedm, jednou v deset, když jsme někde byli. Večer se četla pohádka, ale když jsme se vraceli pozdě třeba od babičky, tak se holt nečetla. To s pěstounskými dětmi nejde. Musí chodit spát ve stejnou dobu, musíme dodržet, že se čte jen jedna pohádka. První týden jsem to nenastavila dobře, nechala se přemluvit na „ještě jednu a ještě jednu“, až z toho bylo deset pohádek a taky deset hodin. Když nám holčička usnula v autě a dali jsme ji do postele oblečenou, hned z toho vyvodila: takže nemusím nosit pyžamo? Mně takový pevný řád není vlastní, ale pochopili jsme, že to musíme dělat kvůli jejich pocitu bezpečí. To, co zažily, nesmírně poznamená jejich neurologický vývoj. A čím jsou menší ve chvíli, kdy jsou opuštěni, tím víc to škodí. Získají nedůvěru ke světu, kterou budou mít už navždy.

Co všechno prožily děti, které jste u sebe měly?

Měli jsme holčičku, která byla dřív sexuálně zneužívaná. Chodili jsme s ní na policejní výsledky a k psychologce. Nebo jsme měli děti, které jen plakaly a plakaly a nebyl způsob, jak je utěšit. Šli jsme s nimi k neurologovi a ten zjistil, že jsou závislé na nikotinu. Jednou jsme si děti přebírali o půlnoci na policii, dvě sestry tři a pět let, jedna z nich plakala, to bylo přímo hororové, cpali jsme děti do auta jako kdybychom je ukradli. Měli jsme děti, které v původní rodině hladověly, ty už se budou celý život bát o jídlo. Ta naše holčička třeba vždy kontrolovala, jestli jsem nakoupila, schovávala si jídlo pod polštář, do tašky, jedla tvrdý chleba pro králíky. Někdy jsou to opravdu těžké případy a člověk může odmítnout, když si na to netroufá. My jsme jednou odmítli teenagery, protože se nedoporučuje brát si děti, které jsou věkově blízko našim dětem. Psycholožka nám říkala, že hrozí, že naši dceru, která s námi ještě žije, převálcují. Jak se musejí snažit, aby přežili, bývají vyspělejší.

Co vám dočasné pěstounství dává a bere?

Plusy jednoznačně převažují. Potkali jsme díky tomu spoustu vzácných lidí a hodně jsme se toho naučili - třeba nesoudit lidi, co se vzdají dítěte. Naučili jsme se je mít rádi za to, že dítěti dali život. Maminky mají nejrůznější pohnuté osudy a některé to prostě nezvládají, protože to neznají ze své rodiny. Co by pomohlo, je práce se sociálně slabými rodinami, někdy jsou moc hrdé anebo si nevěknou o pomoc, protože se nechtějí dostat do hledáčku institucí. Přináší nám to spoustu radosti, jak z bytí s těmi dětmi, tak ve chvíli, kdy to dobře dopad-

ne a víme, že se mají dobře. Jsme věřící a když jsme se dozvěděli, že ta sexuálně zneužívaná holčička od nás jde do křesťanské rodiny, připadalo nám to jako zážrak. Radost dělá taky, když vidíme, jak se děti hezky vyvíjejí. Připadáme si jako záchranáři, manžel nás z legrace přirovnává k Wintonovi, co zachránil děti před koncentrákem. My je zachraňujeme před ústavem.

OSMERO PRO LIDI, KTERÍ SE CHTĚJÍ STÁT PŘECHODNÝMI PĚSTOUNY

1. S rozhodnutím stát se přechodnými pěstouny by měla souhlasit celá rodina.
2. Počkejte s přechodným pěstounstvím do doby, kdy vaše vlastní děti už jsou hodně samostatné. Dle psychologů by měl věkový rozdíl mezi vlastními a pěstounskými dětmi být alespoň pět let.
3. Nerozhoduje vzdělání ani povolání, důležitější je osobnost člověka. Pěstounem může být i jednotlivec. Nesmí mít záznam v trestním rejstříku nebo dluhy, půjčka nevádí.
4. Na cestě k přechodnému pěstounství se obrňte trpělivostí. Je potřeba toho hodně vyplnit, hodně se toho naučit a mezi jednotlivými kroky mohou být prodlevy. Slušně se ptejte a připomínejte se, trochu to celý postup zrychlí.
5. Pěstoun má u prvního dítěte nárok na mateřskou, po každém předaném dítěti na několikátý denní dovolenou. Na dítě, o které se stará, může získat slevu na dani.
6. Nebojte se žádat o sociální dávky. Pěstounstvím si pravděpodobně vyděláte trochu míň než byste si vydělali jakoukoliv práci (současná částka se pohybuje kolem 30 tisíc hrubého), ale dá se zažádat ještě o příspěvky na děti. Jelikož odměna pěstouna je sociální dávka a ne výdělek, pravděpodobně na ně dosáhnete.
7. Pěstoun má nárok na psychologickou péči pro svěřené dítě i pro sebe. Měla by ji zajistit doprovázející organizace, která pěstounství prakticky zajišťuje.
8. Můžete dítě odmítnout, když se vám jeho fyzický nebo psychický stav zdá jako příliš velká výzva. Je skvělé, že chcete pomáhat, ale když přeceníte své síly, mohli byste napáchat víc škody než užitku.

Foto: RKC Chaloupka

Chaloupka pomáhá dětem z vyloučeného prostředí, aby se jim ve školce líbilo

Rodinné a komunitní centrum Chaloupka realizuje od prosince 2023 projekt „Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání u předškolních dětí v Ostravě“. Cílem projektu je podpořit děti z vyloučeného prostředí a jejich rodiny, aby v předškolním vzdělávání nebyly vyřazeny z hlavního vzdělávacího proudu a nezískaly tak negativní zkušenosti se vzdělávacím systémem. „Obecně platí, že ohrožené rodiny mají ke vzdělávání negativní vztah a tento předávají z generace na generaci. Snažíme se to změnit v našem neformálním předškolním centru, kde pracujeme s dětmi již od dvou let a specialisté jim zde pomáhají se zdokonalováním kognitivních, sociálních, emočních a hlavně řečových dovedností. Právě špatná mluva je totiž nejčastější příčinou pozdějšího vyloučení z hlavního vzdělávacího proudu. Tyto děti získaly špatné zkušenosti se vzdělávacím systémem už ve školce, a právě tam už je zaděláno na budoucí problém s možným předčasným odchodem ze základního vzdělávání,“ říká terénní sociální pracovnice Aneta Suchá, která vede v Chaloupce neformální předškolní centrum a zároveň pomáhá rodinám řešit nejrůznější problémy, aby děti mohly vyrůstat v podnětném prostředí.

Kromě neformálního předškolního centra je projekt zacílen také na partnerské mateřské školy. Pro čtyři spolupra-

cující školky, kam docházejí ohrožené děti, je stanoven terénní pracovník inkluze, který navštěvuje vyloučené lokality a podporuje rodiče při přípravě dětí do mateřské školy. „Terénní pracovníci rodinám pomáhají nastavovat rutinu v docházce, která je typicky pro ohrožené rodiny problematická a nestabilní. Prostřednictvím vztahu s rodinami motivují rodiče k pozitivnímu přístupu ke vzdělávání tak, aby se rodiny necítily pracovníky kontrolovány a ohroženy, ale naopak podporovány. Právě navozením důvěrného vztahu je možné dosáhnout řešení obtížných životních situací a nastavit, tak prostředí vhodné pro vzdělávání dětí,“ uvádí Suchá. Děti jsou terénními pracovníky podporovány také ve třídách mateřských škol, čímž se předchází vyloučení těchto dětí z kolektivu pro nedostatečné schopnosti a dovednosti. „Děti, které ve školce nestíhají, mají už v útlém věku zkušenost se selháváním, a proto je jim docházka do školky nepřijemná. Navíc často nemají vybavení, což je také problematické, pokud chcete jít se třídou ven, ale někteří mají v zimě plátěné boty nebo i sandály. Terénní pracovníci se snaží těmto situacím předcházet, pomáhají rodinám s přípravou do školek a ve třídě se pak ohroženým dětem věnují tak, aby zvládaly všechny aktivity a zažívaly pocit úspěchu z dobře odvedené práce,“ dodává Suchá.

V projektu je uplatňován multidisciplinární přístup, který má za cíl komplexní řešení situace rodin, proto je navázána také spolupráce s pedagogicko-psychologickou poradnou, se speciálně pedagogickým centrem, s odbornými specialisty – např. terapeutem, logopedem, právníkem a dalšími odborníky dle konkrétních potřeb rodiny. Kontakty na jednotlivé specialisty zajišťuje terénní sociální pracovník. „Z této sítě služeb pro zabránění předčasným odchodům ze vzdělávání sbíráme postupně nástroje, metody, tipy a kazuistiky pro vytvoření ucelené metodiky. Jednou měsíčně se scházíme v multidisciplinárních týmech, kde jednotlivé postupy rozebíráme. Zároveň spolupracujeme s Magistrátem města Ostravy, který nás podporuje a snažíme se najít společnou řeč při vytváření metodiky, protože tak jako my se zabýváme předškolními dětmi, magistrát řeší stejnou problematiku v základních školách v Ostravě a našim cílem je obě metodiky propojit a navázat,“ říká metodička Tereza Matysíková.

Od prosince 2023 do poloviny roku 2024 bylo v neformálním vzdělávání a v mateřských školách podpořeno celkem 96 dětí. Projekt „Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání u předškolních dětí v Ostravě“ je spolufinancován Evropskou unií.

Ideální pěstoun?

Ten, který pomůže dítěti najít důvěru v sebe a svět okolo

Stát se pěstounem je velké rozhodnutí a člověk ho musí dobře zvážit. Musí se zadívat do svého nitra a odpovědět si na otázky: co od pěstounství čekám? Co čekám od dítěte, které do rodiny přijmu? A co jsem ochotný pro něj udělat? Psychoterapeutka a klíčová sociální pracovnice doprovázení pěstounských rodin Petra Feller Stanieková se zamýšlí nad některými základními aspekty pěstounství.

Co bývá obvykle důvodem, že se lidé rozhodnou být pěstouny?

Motivace a životní situace bývá různá. Nejčastěji se setkáváme v praxi s tím, že si lidé přejí nabídnout rodinné zázemí dítěti, které z nejrůznějších důvodů nemůže vyrůstat se svými biologickými rodiči. Pro bezdětné páry nebo jednotlivce se může jednat o způsob, jak si naplnit touhu stát se rodičem. Jiní zase pečují o dítě, které je s nimi biologicky spřízněno, např. vnouče, neteř, synovce, někdy i mladšího sourozence. V případě přechodných pěstounů jde pak vlastně o profesionální péči podobnou zaměstnání, zde ovšem s pracovní dobou 24/7.

Je dítě v pěstounské péči v něčem "jiné"?

Je potřeba si uvědomit, že děti v náhradní rodinné péči za sebou mají často komplikovaný životní příběh, mnohdy náročný životní start či těžké zkušenosti v podobě opuštění, zanedbávání, týrání, sexuálního zneužívání, psychické deprivace. Mají zkušenost s tím, že lidé, kteří je měli chránit, milovat a vytvářet pro ně laskavý bezpečný domov, pro ně byli naopak zdrojem náročných a traumatických zkušeností. Tyto zkušenosti mohou přitom trvat nějaký čas, mohou se opakovat a tím výrazně narušovat celý další vývoj dítěte. Děti se často cítí být ohrožené, zahlcené celou řadou negativních emocí, kterým nerozumí. Nevědí, jak o pocitech mluvit. Jejich negativní zkušenosti se poté výrazně promítají do vztahu k sobě samým, vztahu ke světu a druhým lidem v něm.

Jak se pěstounské děti projevují? Na co se připravit?

U dětí s ranými traumatickými zkušenostmi pozorujeme obvykle celou řadu negativních dopadů. Konkrétně lze uvést

např. obtíže s navazováním blízkého mezilidského vztahu, kde se můžeme setkat s projevy na škále od nadměrné závislosti až po nezáměr o mezilidské vztahy a únik do samoty, která je pro dítě bezpečnější. Dítě se nemusí dobře orientovat v mezilidských vztazích, nerozumí motivacím a pohnutkám ostatních, mívá tendence připisovat jim špatné úmysly, reagovat verbální či dokonce i fyzickou agresí. Obecně tyto děti citlivěji reagují na stres, rychleji propadají do pocitu ohrožení a bezmoci. To se pak samozřejmě promítá do jejich chování, které lidé okolo popisují jako „zlobení“ nebo „poruchu chování“. Mohou reagovat opozičně, agresivně, manipulovat.

U těchto dětí se také velmi často setkáváme s nedůvěrou v sebe sama, tzv. „syndromem špatného já“ - nízkou sebeúctou, přesvědčením o tom, že lidem se nedá věřit, že svět není bezpečným místem. Žijí s hluboce zakořeněným přesvědčením, že je nikdo nemá a nemůže mít rád takové, jaké skutečně jsou. Často žijí v obavě, že budou znovu opuštěny, až je například pěstoun blíže pozná. Některé děti doslova bojují o život, mají potřebu mít neustále kontrolu nad situací. Jiné děti se zase snaží zavděčit a ve všem pečující osobě vyhovět. To vše si pak ovšem nesou do dalšího života a svých dalších vztahů.

Pomáhají například fyzické tresty?

V souvislosti s výše uvedeným je nutné zdůraznit, že dopady traumatické zkušenosti nejsou zlobením, které je nutné potrestat. Zcela kontraproduktivní jsou pak fyzické tresty, a to včetně společensky stále akceptovaného pohlavku či facky. Jakýkoliv fyzický trest u těchto dětí výrazně naruší jejich pocit bezpečí a okamžitě spustí některou z obranných stre-

sových strategií - únik ze situace, agrese nebo paralýzu.

Také je nutné dodat, že traumatická zkušenost dítěte nepomine sama o sobě časem. Tvrzení, že čas je lékem, zde neplatí. Dítě, kterému bylo ublíženo ve vztazích, může být uzdraveno opět jen pomocí milujícího, laskavého, vřelého, respektujícího a empatického vztahu.

Co tedy funguje? Milující a laskaví pěstouni! Bez nich to nejde

Zraněné dítě lze uzdravit. Navzdory náročným životním zkušenostem a těžkému startu je možné těmto dětem pomoci. Dítě potřebuje bezpečí, milující a emočně vřelý domov s laskavými pravidly, která mu poskytují strukturu a pomáhají vytvářet již zmíněný pocit bezpečí. Potřebuje pečující osobu, která jej bude milovat, pomůže mu porozumět jeho vnitřnímu světu, podpoří jej ve světě sociálních vztahů. Potřebuje svého dospělého, který je pro něj bezpečnou vztahovou základnou. Který rozumí jeho potřebám, nabízí citlivou péči, pomáhá mu zvládat emoce, odhalovat smysl věcí a vztahů, zpracovat traumata a ztráty. K tomu potřebujeme, aby pěstouni zvládli dítě bezpodmínečně milovat a přijmout, rozuměli dopadům a projevům jeho dřívějších negativních zkušeností a v rodině vytvářeli milující a vřelé rodinné zázemí s bezpečnými a laskavými výchovnými pravidly.

Jak může pomoci doprovázející organizace?

Ta je velmi důležitá. Zprostředkování pěstouni procházejí procesem přípravy, kde se otvírají témata potřeb dětí s ranými traumatickými zkušenostmi. Učí se rozvíjet dovednosti tzv. terapeutického rodičovství ve vazbě právě na tyto potřeb-

by. Příbuzenští pěstouni obvykle přípravou neprocházejí. O to více je zde role doprovázejících organizací významná.

Pěstouni čelí řadě náročných situací, v nichž se cítí být bezradní, osamocení. Mnohdy zažívají pocity nejistoty, selhání, vyčerpání. Do pěstounské péče šli od počátku s tím, že nabídnou dítěti, které nemůže vyrůstat se svými biologickými rodiči, domov, lásku, zázemí a péči. Doufají, že budou společně prožívat řadu krásných okamžiků, kdy uvidí dítě šťastné, spokojené, citově připoutané. Namísto toho se můžou denně setkávat s odmítáním blízkosti, vztahu, doteků, objetí, se vzdorem, s výbuchy vzteku, obtížemi v chování. Někdy používáme příměr, že milovat dítě v náhradní rodinné péči je

jako „objímat malý kaktus“. To samozřejmě způsobuje velkou vnitřní bolest. Když ji pěstouni prožívají dlouhodobě, může to u nich spustit podobný proces jako u dítěte, tedy že spustí obranný mechanismus. Hovoříme potom o riziku tzv. zablokované péče, kdy se pěstoun cítí vyčerpaný, je pro něj obtížné vcítit se do potřeb a vnitřního světa dítěte, přestává ze vzájemného spolubytí s dítětem prožívat radost, samotné pěstounství mu přestává dávat smysl, postupně se zhoršuje jeho dovednost zvládat vlastní negativní emoce a obranné reakce vůči dítěti.

Nejen v těchto situacích hrají klíčovou roli doprovázející pracovníci a terapeuti doprovázejících organizací. Jsou v kontaktu s pěstouny dle jejich potřeb, pomá-

hají pečujícím osobám porozumět svému dítěti. Podporují je ve zvládnání náročných situací a získávání dovedností terapeutického rodičovství.

Mnohdy pomáhají i při řešení praktických situací, zprostředkovávají kontakty na další služby, psychoterapeutickou podporu či jinou odbornou pomoc dle potřeb rodiny. Klíčový pracovník provází rodinu dlouhodobě, často ji velmi dobře zná, asistuje při zajištění kontaktu s biologickými rodiči, pomáhá pěstounům v porozumění dítěti v konkrétních výchovných situacích.

Co by si měl každý pěstoun přečíst podle...

Mgr. Lenky Honusové Russově, vedoucí oddělení sociálně právní ochrany dětí Magistrátu města Ostravy:

Torey L. Hayden
Holka, kterou nechtěli

Příběh o dívce s dramatickým osudem, který se nakonec povede proměnit díky náročné práci lidí kolem ní a také jí samotné.

Tereza Nagy Štolbová
Dcera padajícího listí

Román o duši, která přežila díky lásce.

Miloslava Striová
Děti, které se rodí v srdci

Zkušenosti adoptivní a pěstounské maminky.

Mgr. Zuzany Konderlové Rykalové, sociální pracovnice náhradní rodinné péče a adoptivní maminky:

Jiří Holub
Kolik váží Matylda

Skvělá kniha, kterou mohou číst pěstouni se svěřenými dětmi; s nadhledem a humorem popisuje život chlapečka v náhradní rodinné péči.

Torey L. Hayden
Spratek

Vyprávění o dítěti, které nikdo nemiloval; o šestileté dívce se syndromem CAN (syndrom týraného a zneužívaného dítěte), v níž učitelka odhalí génia.

Daniel A. Hughes
Budování citového pouta

Rady pěstounům, jak probouzet lásku v hluboce traumatizovaných dětech.

Mgr. Petry Staniekové, terapeutky a klíčové sociální pracovnice Rodinného a komunitního centra Chaloupka:

Bessel van der Kolk
Tělo sčítá rány

Vysvětlení, jak trauma dopadá na naši mysl i zdraví a jak se z něj léčit.

Peter A. Levina
a Maggie Klineová
Trauma očima dítěte

Doporučení pro dospělé, aby nejdříve věnovali pozornost vlastnímu emočnímu stavu, protože děti mohou uvolnit své napětí pouze v přítomnosti klidného, schopného a konejšivého dospělého.

Ben Furman

Nikdy není pozdě na šťastné dětství

Shrnutí výzkumu finského psychoterapeuta, v němž se zabývá otázkami, co lidem pomohlo zvládnout obtížné dětství, co se z něj naučili a jak později v životě získali zážitky, které jim v dětství chyběly.

Renaty Skarkové, pěstounky a lektorky přípravy pěstounů PRIDE:

Kate Cairns

Bezpečná vazba mezi náhranými rodiči a dítětem

Odborná literatura o traumatech v raném vztahu a psychické odolnosti.

Catherine Gueguenová
Cesta ke šťastnému dětství

Zásady empatické výchovy ve světle nejnovějších poznatků o mozku.

Tereza Kratochvílová
Holka ze sekáče

Životní příběh dívky, kterou vlastní matka nechala v porodnici.

Purvis B. Karyn
Dítě v nové rodině

Praktické rady rodičům, kteří se rozhodli poskytnout dítěti nový domov i profesionálním pracovníkům, kteří jim na této cestě pomáhají

Foto: RKC Chaloupka

Tátafest se letos v Ostravě vydařil. Těšíme se na další ročník

16. června bylo v Ostravě krásné slunečné počasí. A to bylo moc dobře, protože na malebném Smetanově náměstí se před Divadlem Antonína Dvořáka konal už třináctý ročník oblíbené akce Tátafest.

Tátafest je tradiční akce pro „řádné“ i „mimořádné“ tatínky, která probíhá vždy na den otců třetí víkend v červnu ve městech napříč Českem. Na ten ostravský, organizovaný Rodinným a komunitním centrem Chaloupka, dorazilo několik desítek rodin, kteří si ho – aspoň soudě podle ohlasů na místě – užili naplno.

Pro rodiny byla připravená celá řada aktivit, od oblíbených kreativních dílniček, přes vystoupení mažoretek, břišní tanečnice nebo místních kapel. Tatínci mohli se svými dětmi také změřit síly v různých soutěžích, kde hlavní cenou byla poukázka od hobbymarketu OBI na nákup za dva tisíce korun. Další cenou

byla švihadla od sympatických skokanů ze Švihej, organizátorů jedné z hlavních soutěží celého Tátafestu. Na závěr akce vystoupila oblíbená cover kapela Banda del Caffè, která hraje hity od skupin Coldplay, U2, Monkey Business a dalších.

„Tátafest je pro nás příležitostí oslavit důležitou roli tatínků v rodinách a zároveň poskytnout rodinám příjemný den plný zábavy,“ říká organizátorka akce Tereza Kubienová. „Jsmo rádi, že nám letos přálo i počasí, takže se další ročník opravdu vyvedl.“

Nedílnou součástí Tátafestu je každoroční vyhlášení soutěže Dny fajn rodiny, kterou organizuje Magistrát města Ostravy. Podpora magistrátu umožňuje rodin-

nému a komunitnímu centru Chaloupka realizovat akce, které stmelují rodiny a přispívají k rozvoji komunitního života ve městě. Chaloupka měla na Tátafestu připravený také svůj stánek s bannerem kampaně Moravskoslezského kraje Dejme dětem rodinu, kde si zájemci mohli s našimi dobrovolníky popovídat o tom, jak se stát pěstounem.

Letos se Tátafestu zúčastnili: Švihej, Irikeramiki, Mental cafe, Středisko volného času Ostrčilova, Cykloklubna Black Meadow, Cargo bike Daddy, Let it Wood, Lenys svíčky, Ája a Jinálek – malování na obličej a mnoho dalších. Sejdeme se zase za rok. Dorazíte také?

Foto: RKC Chaloupka

V Ostravě jsme zažili město jinak!

Dne 19. 10. proběhla, letos kvůli povodním odložená, akce Zažít Ostravu jinak. Každoročně připomíná Mezinárodní týden mobility, kdy se pod záštitou organizace AutoMat, uzavřou rušné ulice měst a vznikne tak prostor pro pěší, zejména pak pro místní komunitu. Z jindy frekventované ulice zmizí auta a nahradí je stánkaři, umělci a obyvatelé města.

Letošní ročník proběhl na ulicích Poštovní a Zahradní. Ty se rozvoněly dobrotami: Čerstvý boby představily retro kavárnu se starým nábytkem, kterému dává Vestibul interiér nový dech, Snídaň.cz připravilo dobroty nejen ke snídani, BO Bistro store zase excelentní langoš, gastro klasiku dodala restaurace U Vitásků, s veganskými pochutinami se předvedli Inflower a sociální podnik To místo. Přidala se také přílehlá restaurace V Zahradní a pivní speciál – Psi kusy.

Příznivci pohybu si přišli na své ve stánku Defenders Gym Ostrava, kde si

mohli vyzkoušet, jak se stát strongmanem. Stejně jako v posledních letech, i letos jednu stage obsadili kluci z Cyklořídny Black Meadow – nadaní ostravští bikeři, kteří předváděli neskutečné kousky!

Na diskuzních stanovištích si mohli návštěvníci popovídat o městě, ve kterém žijí, se zástupci strategického plánu rozvoje města fajnaOVA. Především pánové mohli zajít na kus řeči do stánku Mužských kruhů, které se nově budou scházet v prostorách pořadatele události, Rodinného a komunitního centra Chaloupka v Ostravě.

Právě Chaloupka také zajistila velkou část dětské zóny, kde si mohli malí návštěvníci vyzkoušet Montessori aktivity, malování na kamínky či keramickou dílničku. Místní Půjčovna hraček zase představila své smyslohraní a některé děti pak prodávaly své vlastní pečené dobroty nebo si měňovaly hračky.

Protože má akce ekologický přesah, nechyběly ani eko workshopy o třídění odpadu, upcyclická výroba hraček, swap kytek a sázení rostlin.

Ulici rozzářila neonová Sjetýlka i další lokální prodejci.

Celým dnem nás provedlo Fresh Radio, které událost také živě vysílalo. O hudební program se postaral houslový virtuos Samuel Hampala se svým houslovým DJ setem. Akci pak zakončil Saxofrancisc, který spojením saxofonu a elektronické hudby roztančil celou ulici.

Letošní ročník ZOJ byl zatím největší a jeho konání podpořilo Statutární město Ostrava a v rámci rodinné politiky Fajna Rodina.

RKC Chaloupka 2025

- Leden
- Novoroční coworking
- Únor
- Valentýnské tvoření
- Březen
- Velikonoční keramika
- Duben
- Smyslohraní
- Květen
- Valíme se Slezskou
- Červen
- Tátafest
- Červenec
- Letní brunch
- Srpen
- Letní brunch
- Září
- Zažít Ostravu jinak
- Říjen
- Halloweenský karneval
- Prosinec
- Vánoční dílničky

Základní myšlenka kampaně Dejme dětem rodinu

Kampaň má přispět ke změně současné situace dětí v dětských domovech a jiných ústavních zařízeních, podpořit jejich výchovu v náhradních rodinách a zajistit jim patřičné rodičovské vzory. Zároveň je smyslem a cílem projektu odstranit nedostatečnou informovanost lidí o této problematice. V zájmu každého dítěte je vyrůstat v klidném a harmonickém prostředí. Ne každý z rodičů však může zajistit svým dětem zdravé rodinné zázemí. Proto se mnoho dětí ocitá v ústavní výchově (dětské domovy, dětská centra). Alternativou ústavní výchovy je náhradní rodinná péče, pěstounské péče na realizovanou formou osvojení, pěstounské péče, pěstounské péče na přechodnou dobu, poručenství nebo svěřeni dítěte do výchovy jiné fyzické osobě než rodiči. Pojďte ji s námi podpořit!

Více na www.dejmedetemrodinu.cz

CESTA PĚSTOUNA

Rodinné a komunitní centrum
Chaloupka Ostrava

UZRÁLÁ MYŠLENKA
STÁT SE PĚSTOUNEM

PODÁNÍ ŽÁDOSTI
(obecní úřad s rozšířenou
působností)

PSYCHOLOGICKÉ VYŠETŘENÍ,
ŠETŘENÍ, PŘÍPRAVA
(48 hodin pro žadatele o osvojení
a pěstounskou péči, 72 hodin pro pěstouny
na přechodnou dobu)

ZAŘAZENÍ DO EVIDENCE OSOB
VHODNÝCH STÁT SE PĚSTOUNY
(krajský úřad)

SEZNÁMENÍ S DÍTĚTEM

PŘIJETÍ DÍTĚTE DO RODINY

UZAVŘENÍ DOHODY
O VÝKONU PĚSTOUNSKÉ PÉČE
S DOPROVODNOU ORGANIZACÍ